اعتباریابی و سنجش پایایی نسخه فارسی مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متأهلین فرهنگی شهر شیراز

فهیمه جاویدمهر[۱]
دکتر نازنین هنرپروران[۲]
دکتر زهرا قادری[۳]

چکیده

اعتماد تقریباً پایه و اساس همه تئوریهای روابط میان- فردی است. بدون اعتماد افراد برای شروع سرمایه گذاری، حفظ روابط دوستانه و روابط عاشقانه مردد هستند. در واقع اعتماد برای ظهور روابط سالم و امن بسیار مهم به نظر می‌رسد. اگر عوامل ساختاری و مؤثر بر اعتماد در روابط میان- فردی شناخته شوند، بهتر می‌توان مداخلاتی را ابداع کرد که موجب افزایش احساس رضایت و شادکامی از زندگی مشترک و ارتباط مؤثر با دیگران می شوند. هدف پژوهش حاضر سنجش پایایی و روایی نسخه فارسی مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی رمپل و هولمز (۱۹۸۶) است. جامعه آماری کلیه متاهلین فرهنگی شیراز با جمعیت ۱۴۳۷۹ نفر بوده است. نمونه این پژوهش ۲۷۰ زوج فرهنگی در شهر شیراز بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ انتخاب شده‌اند. نتایج تحلیل عوامل بر مقیاس اصلی نشان داده است که مقیاس اعتماد سه عامل را می-سنجد: پیش بینی پذیری (۵ آیتم)، اعتماد (۵ آیتم) و وفاداری (۸ آیتم). نتایج نشان داد که ضریب اعتبار همسانی درونی مقیاس اعتماد ۰/۸۲۱ و خرده مقیاسهای آن شامل پیش بینی ۰/۳۲۲، اعتماد ۰/۷۷۱، و وفاداری ۰/۸۱۵ است. نتایج تأیید روایی سازه‌ها نشان داد که ابعاد مقیاس اعتماد در زنان و مردان تفاوت معنادار دارد و در زنان میزان وفاداری و اعتماد و در مردان میزان پیش‌بینی بالاتر است. به علاوه مقیاس اعتماد با مدت ازدواج برای وفاداری و اعتماد رابطه منفی معنادار دارد و با پیش‌بینی رابطه معنادار ندارد.

کلید واژگان: روایی، پایایی، مقیاس اعتماد در روابط میان–فردی

تاریخ دریافت: ۹۳/۳/۷ تاریخ پذیرش: ۹۴/۲/۲۹

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت fahimeh.javidmehr@yahoo.com
۲. استادیار گروه مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت nazanin48@gmail.com
۳. استادیار گروه مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت z.ghaderi_sh@yahoo.com

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

مقدمه

با توجه به اهمیت ازدواج و تداوم خانواده، بعد از دهه هفتم قرن بیستم محققان در پی شناسایی عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی و راههای افزایش احساس رضایت و شادکامی از زندگی مشترک برآمدند. اعتماد، جزء اصلی هر نوع دوستی، جزء ضروری رابطه عاشقانه، یکی از پایه‌های اساسی ارتباط سالم و مؤثر در زندگی و تئوریهای میان–فردی است. اعتماد، اطمینانی است که افراد نسبت به فرد دیگر دارند و وضعیت اختصاصی که ارتباط همسران با یکدیگر را صمیمی سازد، تابع اعتماد است (میرمحمد صادقی، ۱۳۸۴).

نخستین تضادی که در دورهٔ نوزادی و اوایل کودکی اتفاق می‌افتد شامل مباحث اعتماد اساسی در برابر بی‌اعتمادی[1] است. در این مرحله، کودکان که کاملاً وابسته به مراقب هستند، نخست یاد می‌گیرند که آیا نیازهای اساسی آنان را مراقبان اولیه مرتفع خواهند کرد، یا بیش از حد ارضا خواهند شد یا نادیده گرفته خواهند شد. کودکانی که سطوح کافی از رضایت را نسبت به نارضایتی تجربه می‌کنند معمولاً این حس امید و اعتماد به نفس را رشد می‌دهند، بنابراین نیازهایشان در آینده مرتفع خواهد شد. کودکانی که نیازهایشان نادیده گرفته یا بیش از حد ارضا می‌شوند تمایل به تجربهٔ بی اعتمادی دارند و در تضادهای بعدی زندگی هم پاسخهای ناسازگار را توسعه می‌دهند. بنابراین، اعتماد پایه و اساس شخصیت و رشد اجتماعی است (بالبی[2]،۱۹۸۸؛ به نقل از هولمز[3]، ۱۹۹۱).

در صورتی که فردی ۸ مرحله زندگی را بخوبی پشت سر بگذارد نتایج مثبتی به دست می‌آورد. این نتایج مثبت عبارت‌اند از: مرحله طفولیت، اعتماد زیر بنا و اساس نگرش کودک به زندگی؛ ۲–۳ سالگی، خودمختاری در برابر شک؛ ۴ سالگی، حس ابتکار و استقبال از چالشهای جدید در برابر احساس گناه؛ سن دبستان، سختکوشی و لذت از آزمودن نظریات جدید در برابر احساس حقارت؛ نوجوانی، هویت در برابر سردرگمی؛ جوانی، صمیمیت در برابر انزوا؛ میانسالی، سازندگی در برابر رکود؛ و سالمندی، یکپارچگی در برابر یأس (اریکسون، ۱۹۸۸).

افراد با دلبستگی ایمن[4] (که الگوهای مثبتی از خودشان و طرف مقابلشان در رابطه دارند) اعتماد دو جانبهٔ بیشتری را نسبت به افراد با دلبستگی اجتنابی[5] (که دیدگاههای متغیر در مورد خود و

1. Mistrust
2. Bowlby
3. Holmes
4. Securely attached people
5. Avoidant attachment

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

دیدگاههای منفی دربارهٔ طرف مقابلشان دارند) گزارش کردند. همچنین افراد ایمن‌تر سطوح بالای اعتماد را در طول زمان نسبت به افراد ناایمن در روابط خود حفظ می‌کنند (سیمسون[1]، ۲۰۰۷).

اعتماد هنگامی میان طرفین افزایش می‌یابد که میان علایق شخصی و هدفش اختلاف وجود دارد و طرفین تبادلاتی بسیار از انگیزه‌ها دارند و فعالیتها و نتایج قابل مشاهده است. تعهد نقش اصلی را در ایجاد و تغییر اعتماد دوجانبه ایفا می‌کند و به وجود آورندهٔ بسیاری از فعالیتهای نگهدارندهٔ روابط مهم مانند تمایل به فداکاری، رفتارهای تطابقی، همکاری مثبت با وجود ابهام در روابط است (ویسل‌کویست[2] و همکاران، ۱۹۹۹).

با توجه به اهمیت ازدواج و نقش اساسی اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین، وجود ابزاری مناسب برای ارزیابی آن بیش از پیش احساس می‌شود. رمپل و هولمز[3] (۱۹۸۶) اولین بار مقیاس سنجش اعتماد در روابط میان- فردی همسران را برای این منظور تدوین کردند. این مقیاس سه مؤلفه را مورد بررسی قرار می دهد: قابلیت پیش بینی که پایداری و دوام رفتارهای مشخص همسر را براساس تجربه مورد تأکید قرار می‌دهد، اطمینان و اعتماد که اعتماد به نفس همسر را در مواجهه با خطر و بروز صدمات تضمین می‌کند، و وفاداری که بر مراقبت مورد انتظار همسر در رویارویی با آینده نامعین متمرکز است.

پژوهشگران به منظور سنجش و ارزیابی اعتماد ابزارهای گوناگون ساخته‌اند. بر اساس نتایج رایتسمن[4] (۱۹۹۱) همبستگی مثبت میان اعتماد و ایمان به مردم و همبستگی منفی میان بدبینی و اعتماد وجود داشت و افرادی که نمره بالاتری در مقیاس اعتماد گرفتند افرادی گرم‌تر و اجتماعی هستند و برداشت خیرخواهانه‌تر دارند، در صورتی که افرادی که نمره کمتری در مقیاس اعتماد می‌گیرند دیدگاههایی بدبینانه از دیگران دارند. مقیاس دریسکول[5] و همکاران (۱۹۷۲) شامل گزینه-های اعتماد به همسر، توجه به همسر، توانایی حساب کردن روی همسر است و اعتماد در روابط نزدیک را می‌سنجد که ۲۰ آیتم دارد . مقیاس اعتماد میان-فردی در مقیاس کار را کوک و وال[6] (۱۹۸۰) ساخته‌اند و در آن ۳ خرده مقیاس قابل پیش بینی، خیر خواهی و صداقت با اعتماد همبستگی بالایی دارند. اعتبار سازه و پایایی درونی سه زیر مقیاس آن میان ۰/۷۳ تا ۰/۸۶ بود و آلفای کرونباخ ۸۰٪ بود که نشان می‌دهد این مقیاس قابل استفاده است.

1. Simpson
2. Wieselquist
3. Remple & Holmes
4. Wrightsman
5. Driscoll
6. Cook & Wall

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

نسخه اولیه مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی همسران را رمپل، هولمز و زانا[1] (۱۹۸۵) بر اساس مدلی که رمپل ارائه نموده ساخته‌اند. پرسشنامه شامل ۳ خرده مقیاس پیش بینی پذیری، اطمینان و اعتماد و وفاداری است که ۱۰ سوال در مورد وفاداری، ۹ سوال دربارهٔ اطمینان و ۷ سوال دربارهٔ پیش بینی پذیری دارد و در مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت طراحی شده است. این پرسشنامه روی ۹۴ متأهل اجرا شد. به طور کلی سه زیر مقیاس به طور متوسط همبستگی داشتند و میزان آلفای کرونباخ کل ۰/۸۱، قابلیت اعتماد ۰/۷۲، پیش بینی پذیری ۰/۷۰ و وفاداری ۰/۸۰ به‌دست آمد. ضریب همبستگی پیش بینی پذیری و وفاداری ۰/۴۸، اعتماد و پیش بینی پذیری ۰/۴۴، وفاداری و اعتماد ۰/۶۱ با ضریب خطای ۰/۰۰۱ بود و با به‌دست آوردن روایی و پایایی تعداد سوالات ۱۸ عدد شد (رمپل و هولمز ، ۱۹۸۶).

لارزلر و هاستون[2] (۱۹۸۰) برای ارزیابی اعتماد میان همکاران مقیاسی تهیه نمودند که شامل ۳۰ گویه و ۱۱خرده مقیاس است. نتایج پرسشنامه آنها حاکی از آن است که صداقت همبستگی بالایی با اعتماد دارد (۰/۷۴) و آلفای کرونباخ محاسبه شده ۰/۸۱ می‌باشد. مقیاس درک و تعمیم اعتماد را کَوچ و جونز[3] (۱۹۹۷) در مقیاس ۵ درجه ای لیکرت تهیه کرده اند. در این پرسشنامه هر ۳ خرده مقیاس اعتبار میان ۰/۷۴ تا ۰/۸۰ را داشت. آلفای کرونباخ آن برابر با ۰/۸۰ محاسبه شده و مقیاسی مناسب برای سنجش اعتماد است.

مورفی و فارلی[4] (۲۰۰۰) با هدف اعتبارسنجی مقیاس اعتماد در رهبران، به ۶۱۴ پرسنل نیروهای نظامی کانادایی پرسشنامه سنجش اعتماد رهبران به پرسنل را دادند. این پرسشنامه شامل ۱۲ خرده مقیاس بود و نتایج همبستگی ۰/۶۶ داشت. به عبارتی این پرسشنامه توانسته این سنجش را انجام دهد و کاربرد دارد. مقیاس سنجش درکز[5] (۲۰۰۰) حاوی ۹ گزینه و برای سنجش اثرگذاری اعتماد اعضای تیم در رهبری تیم است که روی ۳۵۵ بازیکن بسکتبال از ۳۰ تیم اجرا شد و اعتبار سازه پایایی درونی ۰/۸۰ بوده و اعتماد اعضای تیم در رهبری تیم اثر گذار بوده است.

شرکای افراد با عزت نفس پایین گزارش می‌کنند که برداشت مثبت کمتری از شریک خود دارند و درگیری بیشتر و دلسردی ناگهانی به‌وجود می‌آید و درک پایین از روابط عاشقانه منجر به نارضایتی ارتباطی و بی وفایی و بی اعتمادی می‌شود (موری،[6] هولمز و گریفین،[7] ۲۰۰۰). کَوچ و

1. Zanna
2. Larzelere & Huston
3. Couch & Jones
4. Murphy & Farley
5. Dirks
6. Murray
7. Griffin

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

جونز (۱۹۹۷) در تحقیقی درک تعمیم اعتماد و رابطه آن با عشق را مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق ۵۵۲ دانشجوی مقطع کارشناسی را شرکت دادند که ۴۴۵ نفر آنها رابطهٔ عاشقانه داشتند. پس از تکمیل پرسشنامه اعتماد در روابط میان–فردی نتایج نشان داد که میزان اعتماد با روابط عاشقانه همبستگی بالایی دارد.

سفیری و میرزا محمدی (۱۳۸۵) در پژوهشی به بررسی اعتماد به همسر در زمینهٔ روابط جنسی و عوامل موثر بر آن، میان زنان متأهل تهرانی پرداختند. این پژوهش با استفاده از روش پیمایش و پرسشنامه انجام شد که حجم نمونه ۲۸۰ نفر و روش نمونه‌گیری طبقه ای و تصادفی بود. یافته‌ها نشان دادند که توزیع نمرات اعتماد به همسر پاسخگویان در حدود نیمی کمتر از میانگین بود و رابطه معنادار میان متغیرهای پیشینه خانوادگی، اعتماد بنیادین، نوع دوستان همسر، اقتدار در خانواده، شیوه گزینش همسر، میزان پایبندی به تعهدات و انتظارات، معاشرت پذیری، مجاب سازی، احساس تعلق، میزان دلبستگی همسر نسبت به خانواده، فداکاری، نظم و پیش بینی رفتار همسر، همه جانبه بودن روابط، تقسیم کار خانگی، میزان شناخت همسر و مدت زمان تعامل روزانه با میزان اعتماد به همسر وجود دارد. سایر متغیرهای مستقل رابطه معناداری با میزان اعتماد به همسر نشان ندادند.

با توجه به اهمیت اعتماد برای ظهور روابط سالم و امن، این پژوهش در پی پاسخ‌گویی به پرسشهای زیر است:

میزان اعتبار کلی مقیاس اعتماد در روابط میان–فردی متاهلین فرهنگی چقدر است؟

میزان اعتبار خرده مقیاس اول (پیش بینی پذیری) مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متاهلین فرهنگی شیراز چقدر است؟

میزان اعتبار خرده مقیاس دوم (اعتماد) مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متاهلین فرهنگی شیراز چقدر است؟

میزان اعتبار خرده مقیاس سوم (وفاداری) مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متاهلین فرهنگی شیراز چقدر است؟

میزان پایایی کلی مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متاهلین فرهنگی شیراز چه میزان است؟

میزان پایایی خرده مقیاس اول (پیش بینی پذیری) در مقیاس اعتماد در روابط میان– فردی متاهلین فرهنگی چقدر است؟

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

میزان پایایی خرده مقیاس دوم (قابلیت اعتماد) در مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین فرهنگی چقدر است؟

میزان پایایی خرده مقیاس سوم (وفاداری) در مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین فرهنگی چقدر است؟

روش پژوهش

این پژوهش پیمایشی است. جامعه پژوهش شامل کلیه متأهلین فرهنگی شهر شیراز با جمعیتی در حدود ۱۴۰۰۰ نفر بود که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ در مدارس مناطق چهارگانه شیراز مشغول به انجام وظیفه بودند. برای انتخاب آزمودنیها از روش نمونه‌گیری خوشه ای استفاده شده است. بدین صورت که ابتدا از میان نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شیراز دو ناحیه ۱و۴ به تصادف انتخاب شده است که پس از مراجعه به این نواحی و مشاهده فهرست تعداد مدارس و کارکنان در ناحیه ۱ از میان ۹۷ مدرسه ابتدایی ۱۰ مدرسه، از ۵۵ مدرسه راهنمایی ۵ مدرسه، از ۶۵ مدرسه متوسطه ۷ مدرسه، از۲۳ مدرسه استثنایی۳ مدرسه و در ناحیه ۴ از میان ۸۰ مدرسه ابتدایی ۸ مدرسه، از۶۰ مدرسه راهنمایی ۶ مدرسه، از۵۸ مدرسه متوسطه ۶ مدرسه و از۱۳ مدرسه استثنایی۳ مدرسه به روش تصادفی انتخاب شدند. با توجه به اینکه برای اعتباریابی هر سوال ۳۰ نفر مورد نیاز است (کرلینجر[1]،۱۹۸۶) و مقیاس دارای ۱۸ سوال بود، بنابراین ۵۴۰ نفر متأهل فرهنگی مورد نیاز به روش نمونه‌گیری خوشه ای تصادفی انتخاب شدند.

روایی محتوا به تحلیل منطقی یک آزمون بستگی دارد و تعیین آن بر اساس قضاوت ذهنی و فردی است . در این پژوهش به منظور برآورد روایی محتوایی و صوری، نسخه انگلیسی مقیاس اعتماد زیر نظر اساتید راهنما و مشاور به فارسی ترجمه شد و پس از مطابقت با نسخه اصلی مقیاس، اصلاحات لازم انجام شد و فرم نهایی نسخه فارسی مقیاس اعتماد به تأیید اساتید راهنما و مشاور رسید. با بررسی تحقیقات از همین نوع روایی محتوا به همین صورت انجام گرفته بود.

ابزار تحقیق

ابزار این پژوهش پرسشنامه مقیاس اعتماد در روابط فردی (IRS)[2] زوجین است که یک آزمون خود- گزارشی و دارای ۲۶ عبارت است که رمپل و هولمز (۱۹۸۵) به منظور ارزیابی میزان اعتماد زوجین تهیه کرده‌اند. این پرسشنامه که به ۱۸سوال کاهش یافته است دارای ۳ زیرمقیاس پیش بینی پذیری، قابلیت اعتماد و وفاداری است و آزمودنی باید در مقیاس لیکرت ۷ درجه ای از کاملاً

1. Kerlinger
2. Interpersonal relationship scale

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) میزان مخالفت یا موافقت خود را با هر یک از عبارتها مشخص کند. به منظور بررسی ویژگیهای روان سنجی، این شاخص روی ۹۴ زوج به طور همزمان اجرا شد که ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۱ وخرده مقیاسهای آن پیش بینی ۰/۷۰، اعتماد۰/۷۲ و وفاداری ۰/۸۰به‌دست آمد.

میزان همبستگی وفاداری و قابلیت اعتماد P< ۰/۰۰۱ ، r =/۴۶۰، وفاداری و پیش بینی پذیری P<۰/۰۵ , r=۰/۲۷ و قابلیت اعتماد و پیش بینی پذیری P<۰/۰۵،r =۰/۲۸ گزارش شده است.

برای به دست آوردن نمره کل مقیاس باید امتیاز همه عبارات با هم جمع شود و پایین ترین نمره ۱۸ (نشانگر اعتماد پایین فرد نسبت به همسر) و بالاترین نمره ۱۲۶ (بیانگر اعتماد زیاد فرد) است. زیر مقیاس قابلیت اعتماد (۵ عبارت) : ۱۷-۱۵-۱۳-۷- ۱، زیر مقیاس پیش‌بینی پذیری (۵ عبارت) : ۱۴-۸-۶-۵-۴ و زیر مقیاس وفاداری (۸ عبارت) : ۱۸-۱۶-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۳-۲ در عبارات ۱۸-۱۴-۶-۵-۴- نمره گذاری شده است که به صورت معکوس انجام می‌شود.

نتایج پژوهش

به منظور آزمون فرضیه سه عاملی "نسخه فارسی مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین فرهنگی شیراز" روش تحلیل عامل تاییدی و روش "برآورد درست نمایی بیشینه" به منظور برازندگی داده‌ها با الگوی مورد استفاده قرار گرفت و دو الگو آزمایش شد. الگوی اول با سه عامل ناهمبسته و الگوی دوم سه عامل با یک عامل مرتبه بالاتر (اعتماد در روابط میان- فردی)، هر عامل به منزلهٔ یک متغیر نهفته و هر گویه به منزلهٔ یک نشانگر در نظر گرفته شده است. نتایج نشان داد که الگوی دوم با داده ها برازندگی مناسب‌تری دارد. χ^2 محاسبه شده و معنادار است و در الگوی اول ($\chi^2 = 796/05, df = 135, p = 0/000$) در الگوی دوم ($\chi^2 = 348/57, df = 132, p = 0/012$) معنادار نیست. χ^2 معنادار حاکی از عدم برازش الگو برای جامعه است. علاوه بر شاخص خوبی برازندگی که به منظور تعیین مناسب بودن برازش الگو با داده‌ها به کار می‌رود باید "شاخص برازندگی بهنجار نشده" (NNFI)، "شاخص برازندگی بهنجارشده" (NFI)، "شاخص برازندگی تطبیقی" (CFI) نیز محاسبه شوند. اگر شاخصهای مذکور برابر یا بیشتر از ۰/۹ باشند، الگو با داده‌ها برازندگی مناسب دارد. "شاخص برازندگی بهنجارشده" تحت تاثیر حجم نمونه قرار می‌گیرد و گاهی اوقات مقدار آن کمتر از ۰/۹ می‌شود. برای اطمینان بیشتر "شاخص خوبی برازندگی " (GFI) محاسبه می‌شود که بر اساس

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

پارامتر جامعه است و تحت تاثیر حجم نمونه قرار نمی‌گیرد که همگی نیکویی برازندگی را در الگوی دوم نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱. الگوهای اندازه‌گیری نیکویی برازش

	χ^2	df	$\frac{\chi^2}{df}$	p	NFI	CFI	GFI	RMSEA
الگوی اول	۷۹۶/۰۵	۱۳۵	۵/۸۹	۰/۰۰۰	۰/۷۱	۰/۷۴	۰/۸۸	۰/۰۹۵
الگوی دوم	۳۴۸/۵۷	۱۳۲	۲/۶۴	۰/۰۱۲	۰/۸۷	۰/۹۳	۰/۹۲	۰/۰۵۵

نتایج مشاهده شده در جدول شماره ۱حاکی از آن است که در الگوی دوم کای اسکور نسبی یعنی نسبت کای اسکور به درجه آزادی ۲/۶۴ میان ۲ و ۳ است که حاکی از وضعیتی قابل قبول برای الگوی دوم است و مقادیر بالاتر از ۰/۹۰ شاخصهایی مانند "شاخص خوبی برازندگیGFI" و (CFI شاخص برازندگی تطبیقی) و مقدار کمتر از ۰/۱ شاخص عمومی ریشه دوم میانگین مربعات باقی مانده (RMSEA) نیز حاکی از برازندگی نسبتاً خوب الگوی دوم است که الگو بدین صورت است:

زیر مقیاس قابلیت اعتماد (۵ عبارت) : ۱۷-۱۵-۱۳-۷-۱

زیر مقیاس پیش بینی پذیری (۵ عبارت) : ۱۴-۸-۶-۵-۴

زیر مقیاس وفاداری (۸ عبارت) : ۱۸-۱۶-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۳-۲

روایی سازه‌ای

از آنجا که یکی از روشهای برآورد روایی سازه‌ای ساختن فرضیه بر اساس پیشینه تحقیق و آزمون فرضیه است، از این رو بر اساس پیشینه‌ها دو فرضیه طراحی شده و مورد آزمون قرار می‌گیرد و قبل از آن میزان تحلیل عاملی به‌دست آمده برای هر سوال مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۲. میزان تحلیل عاملی به‌دست آمده برای هرسوال و خرده مقیاس

۰/۵۱۴	اعتماد میان زوجین	<---	پیش‌بینی
۰/۸۳۸	اعتماد میان زوجین	<---	اعتماد
۰/۸۴۰	اعتماد میان زوجین	<---	وفاداری
۰/۰۱۸	پیش‌بینی	<---	q8
۰/۱۳۷	پیش‌بینی	<---	q6
۰/۵۳۸	پیش‌بینی	<---	q5
۰/۲۸۱	پیش‌بینی	<---	q4
۰/۶۵۵	اعتماد	<---	q17

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

۰/۶۸۲	اعتماد	<---	q15
۰/۶۸۹	اعتماد	<---	q13
۰/۶۳۸	اعتماد	<---	q7
۰/۵۲۰	اعتماد	<---	q1
۰/۷۳۰	وفاداری	<---	q11
۰/۶۶۰	وفاداری	<---	q10
۰/۶۶۳	وفاداری	<---	q9
۰/۶۶۷	وفاداری	<---	q3
۰/۵۲۳	وفاداری	<---	q2
۰/۷۷۸	وفاداری	<---	q12
۰/۶۰۸	وفاداری	<---	q16
۰/۳۵۲	پیش‌بینی	<---	q14
۰/۲۳۷	وفاداری	<---	q18

فرضیه یک: میان ابعاد مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین زن و مرد تفاوت معنادار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از آزمون تی دو جامعه مستقل استفاده شد. نتایج در جدول شماره ۴ قابل مشاهده است. قبل از آن پیش فرض برابری واریانسها همانگونه که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است، بررسی گردید.

جدول شماره ۳. مقایسه واریانس ابعاد مقیاس اعتماد در زنان ومردان

ابعاد مقیاس اعتماد	F	p
وفاداری	۰/۰۳۸	۰/۸۴۶
پیش بینی	۰/۰۹۳	۰/۷۶۱
اعتماد	۰/۱۳۳	۰/۷۱۵

در آزمون لوین در تمامی ابعاد، (p> ۰/۰۵) فرض برابری واریانس دو گروه زنان ومردان در سطح ۰/۰۵ تایید می‌شود.

جدول شماره ۴. مقایسه میانگینهای ابعاد مقیاس اعتماد در زنان ومردان

	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	تعداد	آماره آزمون	درجه آزادی	p
وفاداری	مرد	۴۳/۸۱۸۲	۶/۹۸۹۳	۲۷۰	۲/۰۴۱	۵۴۰	۰/۰۴
	زن	۴۵/۱۶۵۶	۶/۷۹۳۶	۲۷۰			
پیش بینی	مرد	۲۵/۹۷	۴/۵۵۴۴	۲۷۰	۲/۸۳	۵۴۰	۰/۰۰
	زن	۲۴/۸۸	۴/۴۲۹۶	۲۷۰			
اعتماد	مرد	۲۶/۸۳	۶/۳۷۰۴	۲۷۰	۳/۵۱	۵۴۰	۰/۰۰
	زن	۲۸/۶۷	۸۳۸۳/۵	۲۷۰			

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

فرضیه دو: میان ابعاد مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین با مدت ازدواج رابطهٔ معنادار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از ضریب همبستگی استفاده شد. نتایج در جدول شماره ۵ قابل مشاهده است.

جدول شماره ۵. همبستگی ابعاد مقیاس اعتماد در روابط میان-فردی متاهلین با مدت ازدواج

ابعاد مقیاس اعتماد	تعداد نمونه	ضریب همبستگی
وفاداری	۵۴۰	-۰/۱۳۰**
پیش بینی	۵۴۰	۰۴۸/۰-
اعتماد	۵۴۰	*۱۱/۰-

نتایج جدول شماره ۵ حاکی از آن است که وفاداری و اعتماد با مدت ازدواج در سطح پنج درصد (p<۰/۰۵) رابطه معنادار دارد. بعد پیش بینی با مدت ازدواج در سطح پنج درصد (p>۰/۰۵) رابطه معنادار ندارد.

در زنان همبستگی قوی میان هر ۳ مولفه اعتماد وجود داشت اما مردان تمایزی از هر ۳ عنصرنشان دادند. در زنان ضریب همبستگی اعتماد و وفاداری ۰/۶۱، اعتماد و پیش بینی پذیری ۰/۴۲و وفاداری و پیش بینی پذیری ۰/۴۸ است و در مردان ضریب همبستگی وفاداری و اعتماد۰/۳۳، اعتماد و پیش بینی پذیری ۰/۳۵، و وفاداری و پیش بینی پذیری ۰/۴۰ است.

پایایی

به منظور بررسی همسانی درونی گویه‌های کل مقیاس ضریب آلفای کرونباخ مربوط به کل گویه‌های آزمون و هر یک از گویه‌های عوامل محاسبه شد. با توجه به نتایج، وفاداری دارای بیشترین میانگین و پراکندگی و پیش‌بینی پذیری دارای کمترین میانگین و پراکندگی هستند. ضرایب کرونباخ کل مقیاس و ضرایب آلفای هر عامل محاسبه شد که در این محاسبه وفاداری که بیشترین گویه را دارد ضریب بالاتر از دیگر عوامل را به خود اختصاص داده و پیش‌بینی پذیری دارای کمترین گویه (گویه هشت حذف شد) و ضریب کمتر است.

جدول شماره ۶. شاخصهای توصیفی و ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس اعتماد و مؤلفه‌های آن

	تعداد گویه	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار	آلفای کرونباخ
مقیاس اعتماد	۱۸	۵۴۰	۴۴/۹۷	۳۳/۱۵	۰/۸۲۱
پیش‌بینی پذیری	۴	۵۴۰	۴۳/۲۵	۵۲/۴	۰/۳۲۲
قابلیت اعتماد	۵	۵۴۰	۷۵/۲۷	۱۳/۶	۰/۷۷۱
وفاداری	۸	۵۴۰	۲۶/۴۴	۶۲/۸	۰/۸۱۵

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر اعتباریابی و سنجش پایایی مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی (رمپل و هولمز،۱۹۸۶) متاهلین فرهنگی شهر شیراز بود. در این پژوهش از فرم ۱۸ گویه‌ای مقیاس اعتماد در همسران استفاده شد و پس از تجزیه و تحلیل آماری، نتایج به‌دست آمده نشان داد که مقیاس دارای "روایی" و "اعتبار" قابل قبول است. برای بررسی روایی از تحلیل عاملی تأییدی و تأیید روایی سازه‌ای با ساختن فرضیه براساس پیشینه تحقیق و آزمون آن فرضیه‌ها استفاده شد. نتایج تأیید روایی سازه‌ای حاکی از وجود سه عامل در این مقیاس بود و نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای آزمون فرضیه مبین وجود یک الگوی سه عاملی با یک مرتبه بالاتر (اعتماد در روابط میان-فردی) است. برای بررسی اعتبار مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی از آزمون آماری ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که نتیجه آن برابر با ۰/۸۲۱ به‌دست آمد. این یافته همسو با مقیاس اصلی رمپل و هولمز (۱۹۸۶) است که مقیاس شامل ۳ مؤلفه پیش بینی پذیری، قابلیت اعتماد و وفاداری است.

هیل (۲۰۰۲) در پژوهش رابطه میان اعتماد و وفاداری و رفتارهای میان- فردی (پیش بینی پذیری) در میان زنان ومردان به این نتایج رسید که زنان در رفتارهای میان- فردی بیشتر نگران وفاداری شوهرشان هستند. این عقیده با یافته‌ها تطابق دارند که زنان دید یکپارچه‌تری از اعتماد دارند و فقط بر وفاداری شوهر تکیه نمی‌کنند بلکه ویژگیهای شوهرشان مبنی بر اعتماد و شواهد رفتاری سازگار (قابلیت پیش بینی) را مد نظر قرار می‌دهند. زنان در رابطه حساس‌ترند. از آنجایی که مردان می‌خواهند در روابط نسبت به زنان متحمل‌تر باشند، بر جنبه وفاداری تاکید بیشتری دارند و توانسته‌اند نظر مساعد همسرشان را جلب کنند و در این رابطه تا حد زیادی موفق شده اند و البته خودرای و خود پیرو هستند.

نتایج پژوهش، همبستگی بالای میان اعتماد و وفاداری در زنان را نشان داد و میزان پیش بینی پذیری در مردان بیشتر بود. میزان ضریب همبستگی سه عنصر پیش بینی پذیری، اعتماد و وفاداری به ترتیب در زنان ۰/۱۵، ۰/۴۳ و ۰/۴۸ و مقادیر پیش بینی پذیری، اعتماد و وفاداری به ترتیب در مردان ۰/۲۹، ۰/۳۳ و ۰/۳۵ به‌دست آمد .

موری و همکاران (۲۰۰۰) در پژوهشی رابطه میان وفاداری و اعتماد را در میان زنان و مردان مورد بررسی قرار دادند و دریافتند یکی از اجزای اصلی تفکر مثبت در مورد دیگران، اطمینان داشتن به در دسترس بودن دیگران و پاسخگو بودن آنها به ویژه هنگام نیاز شدید است. این ویژگی امنیت دلبستگی ویژگی اصلی اعتماد است . نتایج پژوهش همبستگی بالای میان اعتماد و وفاداری

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

در زنان را نشان داد که میزان ضریب همبستگی دو عنصر اعتماد و وفاداری به ترتیب در زنان ۰/۴۳ و ۰/۴۵ و مقادیر اعتماد و وفاداری به ترتیب در مردان ۰/۲۹ و ۰/۳۴ به‌دست آمد.

کودکان دارای حس اعتماد، دیگران را یار و یاور خود می‌دانند زیرا طعم مراقبتهای گرم و صمیمانه والدین خویش را چشیده اند. آنان دنیا را محیط خوب می‌دانند و همین نگرش را در زندگی زناشویی خویش به‌کار می‌بندد و به همسرشان شک نمی‌کنند و به او اعتماد دارند (اریکسون،۱۹۸۸).

به منظور بررسی روایی مقیاس مذکور، فرضیه‌هایی بر اساس پیشینه استفاده شد. نتایج نشان داد که میان ابعاد مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متأهلین با مدت ازدواج رابطهٔ معنادار وجود دارد که در دو مؤلفه وفاداری و اعتماد رابطه در سطح پنج درصد معنادار است، اما جهت همبستگی منفی است و مؤلفه پیش بینی پذیری در سطح پنج درصد رابطه معنادار ندارد.

بر اساس نتایج تحقیق سفیری و میرزا محمدی (۱۳۸۵) میزان اعتماد زنان متأهل به همسرشان کمتر از میانگین بوده است و این نتایج با پژوهش حاضر همسوست و با وجود سالها در زیر یک سقف زندگی کردن، تعارضات زناشویی را حل نکرده اند و نسبت به حل مشکلات بی‌تفاوت بوده یا تسلیم شده اند.

گذر جامعه ایران از زندگی سنتی به مدرن و پذیرش طرز تفکر فرهنگ غرب از سوی مردم و تبلیغ از طریق رسانه‌های الکترونیکی (ماهواره، اینترنت) همگی از عوامل مؤثر در تحولات فرهنگی است. وقتی که مذهبی و اخلاقیات در زندگی زناشویی کمرنگ باشد، زوجین برای همدیگر تکراری می‌شوند و جذابیت اولیه را ندارند و در پی فردی دیگر می‌گردند. فردی که سبک دلبستگی نا ایمن دارد و دوری و اضطراب جدایی را در کودکی چشیده است نمی‌تواند به یک نفر اعتماد کند و وابسته شود و ترس از دست دادن منبع حمایتی خود را دارد و به دیگری توجه می‌کند.

به منظور بررسی همسانی درونی گویه‌های کل مقیاس ضریب آلفای کرونباخ مربوط به کل گویه‌های آزمون و هر یک از گویه‌های عوامل محاسبه شد. ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس اعتماد رمپل و هولمز (۱۹۸۵) در کل مقیاس ۰/۸۱ و در خرده مقیاسهای آن یعنی پیش بینی ۰/۷۰، قابلیت اعتماد ۰/۷۲و وفاداری ۰/۸۰ بوده است. مقادیر این ضرایب در پژوهش حاضر در کل مقیاس و در خرده مقیاسهای پیش بینی پذیری، قابلیت اعتماد و وفاداری به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۳۲، ۰/۷۷ و ۰/۸۱ است. با توجه به نتایج، وفاداری دارای بیشترین گویه و بالاترین ضریب پایایی و پیش بینی پذیری دارای کمترین گویه و کمترین ضریب پایایی است.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که پژوهش حاضر با به‌دست آوردن پایایی مطلوبی برای این مقیاس همسو با پژوهشهای قبلی است و این نکته تاکیدی بر این مطلب است که مقیاس اعتماد در روابط همسران قابل کاربرد است.

پیشنهاد می‌شود در پژوهشهای آتی کفایت ویژگیهای روان سنجی نسخه فارسی مقیاس اعتماد در روابط میان- فردی متاهلین در میان گروههای قومی و نژادی و سطوح شغلی دیگر و در نمونه-های متفاوت مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به اینکه تفاوتهای فرهنگی از اهداف پژوهشی این تحقیق نیست و امکان دارد که عوامل فردی و محیطی و نوع قومیت تاثیر داشته است و در تحقیقات روایی و پایایی این مقوله بررسی نمی‌شود و خود یک تحقیق کیفی گسترده به‌وجود می-آورد، می‌توان آنرا به منزلهٔ پیشنهادی تحقیقی لحاظ نمود. پژوهشهایی در زمینهٔ نقش اعتماد در تعارضات زناشویی و رابطه میان اعتماد، عشق و تعارضات زناشویی انجام شود. محاسبه ضریب همبستگی نمره کل و خرده مقیاسها با مقیاسهایی که سازه‌های مشابه (اعتماد در دوست) را مورد ارزیابی قرار می‌دهند، می‌تواند وضعیت اعتبار همگرای این مقیاس را بیشتر روشن نماید. با توجه به اینکه وفاداری و اعتماد با مدت ازدواج همبستگی منفی دارند، ضرورت دارد که در دیگر اقشار جامعه به ویژه این دو مؤلفه مورد سنجش قرار گیرند.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

منابع

اریکسون، ای. و کاپلان، پاول، اس. (۱۹۸۸). *سفر پر ماجرای کودک (روان شناسی رشد)*، (ترجمه مهرداد فیروز بخت، ۱۳۸۱). تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا.

سفیری، خدیجه و میرزا محمدی، مومنه.(۱۳۸۵). اعتماد به همسر. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، دوره اول، شماره ۲، ۱۲۵-۱۵۷.

میر محمد صادقی، مهدی. (۱۳۸۴). *ازدواج*. چاپ اول. تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New York: Basic Books.

Cook, J., & Wall, T. (1980). New work attitude measures of trust, organizational commitment, and personal need non-fulfillment. *Journal of Occupational Psychology*, *53*(1), 39-52.

Couch, L., & Jones, W. (1997). Measuring levels of trust. *Journal of Research in Psychology*, *31*(3), 319-336.

Dirks, K. T. (2000). Trust in leadership and team performance: Evidence from NCAA basketball. *Journal of Applied Psychology, 85*(6), 1004-1012.

Driscoll, R., Davis, K.E., & Lipetz, M.E. (1972). Parental interference and romantic love: The Romeo and Juliet effect. *Journal of Personality and Social Psychology*,*24*, 1-10.

Hill, K. (2002). Altruistic cooperation during foraging by the Ache, and evolved human predisposition to cooperate. *Human Nature, 13*(1), 105-128.

Holmes, J. (1991). Trust and appraisal process in close relationships. In W. H. Jones & D. Perlman (Eds.) *Advances in personal relationships*, (vol. 2, 57-104). London: Jessica Kingsley.

Holmes, J.G., & Rempel, J.K. (1986). *Trust in close relationships*. New York: Russell Sage.

Kerlinger, F.N. (1986). *Foundations of behavioral research* (3rd Ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Larzelere, R. E., & Huston, T. L. (1980). The dyadic trust scale: Toward understanding interpersonal trust in close relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 42, 595-604.

Murphy, P. J., & Farley, K. M. J. (2000). Confidence in Leadership: Unit climate dimensions for Canadian soldiers on operation. In C. McCann & R. Pigeau (Eds.), *The human in command: Exploring the modern military experience* (pp. 311-331). New York: Kluwer Academic/Plenum.

Murray, S.L., Holmes, J.G., & Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 478-498

Rempel, J.K., Holmes, J.G., & Zanna, M. P. (1985). Trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 95-112.

Rempel, K., & Holmes, G. (1986). Trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 109-135.

Simpson, J.A. (2007). *Foundations of interpersonal trust.* New York: Guilford.

Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A., & Agnew, C. R. (1999). Commitment, pro-relationship behavior, and trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *77*(5), 942-966.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

Wrightsman, L. S. (1991). Interpersonal trust and attitudes toward human nature. In J. P. Robinson, P.R. Shaver, & L.S. Wrightsman (Eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes* (pp. 373-412). San Diego: Academic Press.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1393.11.2.2.4]
[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-13]